

(๓๑ ทวิ)
คำพิพากษา

สำหรับศาลใช้

คดีหมายเลขดำที่ ๑๗๗๐/๒๕๕๑

คดีหมายเลขแดงที่ ๑๗๗๗/๒๕๕๑

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลจังหวัดแม่สอด

วันที่ ๕ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓

ความอาญา

ระหว่าง
พนักงานอัยการจังหวัดแม่สอด โจทก์
นางน่อเฮมู๋หรือหน่อเฮมู๋หรือเฮมู๋ เวียงวิชาหรือเวียนวิชา จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าไม้ ความผิดต่อพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ
โจทก์ฟ้องว่า เมื่อระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ วันและเวลาใดไม่ปรากฏชัด
ถึงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑ เวลากลางวันต่อเนื่องกัน จำเลยกับพวกอีกหลายคนร่วมกันยึดถือ
ครอบครอง ที่ดิน ตัด โคน ก่อสร้าง แฝ้ววางต้นไม้ เผาป่า ป่าท่าสองยาง (ห้วยแม่ค่า ซึ่ง
จำแนกเป็นป่าอนุรักษ์และป่าต้นน้ำลำธาร) ท้องที่หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ะหลวง อำเภอท่าสองยาง
จังหวัดตาก ซึ่งอยู่ภายในแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ ด้วยการตัดฟันต้นไม้ เผาป่า ปรับพื้นที่
แล้วยึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเอง เพื่อปลูกพริก และปลูกข้าว เป็นเนื้อที่ ๑๗ ไร่ ๑ งาน
๐๘ ตารางวา คิดเป็นค่าเสียหายจำนวน ๑,๕๖๓,๕๐๐ บาท อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่า
สงวนแห่งชาติ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ป่าต้นน้ำลำธารโดยไม่ได้รับอนุญาต เหตุเกิดที่
ตำบลแม่ะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติป่าสงวน
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๔, ๕, ๗, ๘, ๙, ๑๔, ๓๑ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔

มาตรา ๔

คดีหมายเลขดำที่	๑๗๗๐	คดีหมายเลขแดงที่	๑๗๗๗
ฟ้องเมื่อวันที่	๑๖	ศาล	๒๕๕๓
คดี	๓๗๒๕๖	คดี	๒๕
ฟ้องเมื่อวันที่	๑๖	ศาล	๒๕๕๓

- ๒ -

มาตรา ๔, ๕๔, ๗๒ ครี ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และให้จำเลย คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของจำเลยออกไปจากป่าสงวนแห่งชาติที่เกิดเหตุ

จำเลยให้การรับสารภาพ

ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๕๔, ๗๒ ครี วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๔, ๓๑ วรรคสอง (ที่ถูก ๓๑ วรรคสอง (๓)) ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ มาตรา ๑๔, ๓๑ วรรคสอง (ที่ถูก ๓๑ วรรคสอง (๓)) ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๐ จำคุก ๒ ปี จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทา โทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ ปี ให้จำเลย คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทนและบริวารของจำเลยออกไปจากป่าสงวนแห่งชาติที่เกิดเหตุ

จำเลยอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ พิจารณาแล้วพิพากษาให้ยกคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาสอบถามคำให้การจำเลย โดยให้ล่ามปฏิบัติให้ถูกต้องตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓ วรรคสอง แล้วพิพากษาใหม่ตามรูปคดี

ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังผ่านล่ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา มาตรา ๑๓ แล้ว

จำเลยให้การปฏิเสธ

/ทางพิจารณา

ทางพิจารณาใจทักนำสืบว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรได้ออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๑,๑๑๕ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ กำหนดให้ป่าทำสองยางในท้องที่ตำบลท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งประกาศให้ประชาชนได้ทราบแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติแล้วตามเอกสารหมาย จ.๑ ต่อมามีการตั้งตำบลแม่หวดแยกออกมาจากตำบลท่าสองยางตามเอกสารหมาย จ.๒ เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๑ เวลาประมาณ ๑๔.๔๕ นาฬิกา นายฐานันดร สอนสา และนายประพันธ์ โพธิ์คง เจ้าพนักงานป่าไม้ประจำหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ ตก.๑๔ (แม่เงา) (ตำแหน่งขณะเกิดเหตุ) กับพวกพร้อมกันออกตรวจพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าท่าสองยาง บริเวณข้างทางหลวงถนนสายแม่สอด-แม่สะเรียง หมู่บ้านแม่อมกิ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่หวด อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก พบผู้บุกรุกกลุ่มหนึ่งช่วยกันแผ้วถางป่าใหม่ เก็บกิ่งไม้ นำมากองรวมกันและจุดไฟเผา ได้ร่วมกันทำการจับจำเลยส่วนคนอื่นหลบหนีไปได้ สอบถามจำเลยได้ความว่า เป็นชาวไทยภูเขา เผ่ากะเหรี่ยง กำลังแผ้วถางป่าในที่พิพาทเพื่อปลูกข้าวไร่ ปลูกพริก สภาพที่พิพาทเป็นภูเขา มีดินไม้ใหญ่ เป็นป่าใหม่ ลักษณะเป็นเนินเขา มีความลาดชัน ไม่ผ่านการทำการเกษตรมาก่อน ตามภาพถ่ายหมาย จ.๕ จำเลยบุกรุกที่พิพาทประมาณ ๑๗ ไร่ ๒ งาน ๕๐ ตารางวา ตามแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุเอกสารหมาย จ.๔ ชั้นจับกุมแจ้งข้อหาจำเลยว่าร่วมกันก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ จำเลยให้การรับสารภาพตามบันทึกการจับกุมเอกสารหมาย จ.๗ พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรแม่เมยนำจำเลยไปชี้ที่พิพาทตามภาพถ่ายหมาย จ.๖ และจัดทำแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุ จำเลยบุกรุกที่พิพาทประมาณ ๑๗ ไร่ ๑ งาน ๘ ตารางวา แต่จำเลยรับว่าบุกรุกที่พิพาทประมาณ ๖ ไร่เศษ

/ตามเอกสาร

- ๔ -

ตามเอกสารหมายเลข ๗ ที่พิพาทเป็นปาดันน้ำลำธารตามเอกสารหมายเลข ๑๑ และ ๑๒ คิดเป็นค่าเสียหาย ๑,๘๖๑,๕๐๐ บาท ตามเอกสารหมายเลข ๑๓ และ ๑๔ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ตามเอกสารหมายเลข ๕ หลังเกิดเหตุนายฐานันดรเข้าไปตรวจที่พิพาท ปรากฏว่ามีการปลูกข้าวไร่และพริก ตามภาพถ่ายหมายเลข ๑๐ ชั้นสอบสวนแจ้งข้อหาจำเลยว่าร่วมกันก่อสร้าง แฝ้วถาง เผาป่า หรือกระทำความผิดประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำเลยให้การรับสารภาพ ตามบันทึกคำให้การเอกสารหมายเลข ๑๗

จำเลยนำสืบว่า จำเลยพักอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านแม่อมกิ ตำบลแม่หวะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก มีอาชีพทำไร่ เดิมบิดามารดาจำเลยเข้าทำประโยชน์ในที่พิพาทมาก่อน ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าท่าสองยาง จากนั้นจึงตกทอดแก่จำเลย ที่พิพาทจะติดกับไร่ของผู้อื่น และติดกับเขตต้นไม้ใหญ่ อยู่ห่างจากหมู่บ้านแม่อมกิประมาณ ๓ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากถนนสายแม่สอด - แม่สะเรียง ประมาณ ๕๐ เมตร ก่อนเกิดเหตุจำเลยตัดต้นไม้ขนาดเล็ก หญ้า นำมากองรวมกันไว้เพื่อให้แห้ง วันเกิดเหตุจำเลยกำลังเผาหญ้าในที่พิพาท มีเจ้าหน้าที่เข้ามาจับกุม นายทรงธรรม วรรณสิทธิ์ ซึ่งเป็นนายอำเภอท่าสองยางในขณะเกิดเหตุ และเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องจำเลย เนื่องจากมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และมีหลักฐานฟังได้ว่าจำเลยเข้าทำประโยชน์ในที่พิพาทมานาน ในลักษณะทำไร่หมุนเวียนเข้าใจว่าทางราชการผ่อนผันให้ทำได้โดยไม่ให้บุกรุกแผ้วถางใหม่ ตามเอกสารหมายเลข ๓

พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นฟังได้ว่า วันเวลาเกิดเหตุ นายฐานันดร สอนตา

/และนายประพันธ์

และนายประพันธ์ โพธิ์คง เจ้าพนักงานป่าไม้ประจำหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ ตค.๑๔ (แม่เงา) (ตำแหน่งขณะเกิดเหตุ) กับเจ้าหน้าที่อื่นได้ร่วมกันจับจำเลยได้ในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ ป่าท่าสองยาง ในท้องที่หมู่บ้านแม่อมกิ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งทางราชการประกาศให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติเมื่อปี ๒๕๒๖ คดีมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยว่าจำเลย กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โจทก์มีนายฐานันดรและนายประพันธ์เป็นพยานเบิกความได้ว่า ความว่า วันเกิดเหตุ พยานทั้งสองกับพวกพร้อมกันออกตรวจพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าท่าสองยาง บริเวณข้างทางหลวงถนนสายแม่สอด - แม่สะเรียง ในท้องหมู่บ้านแม่อมกิ พบจำเลยกับพวก กำลังแผ้วถางป่าในที่พิพาท พยานทั้งสองจับจำเลยได้ ส่วนคนอื่นหลบหนี จำเลยให้การรับว่า แผ้วถางที่พิพาทเพื่อปลูกข้าวไร่และพริก สภาพที่พิพาทเป็นภูเขา มีต้นไม้ใหญ่ ไม่ผ่านการทำการเกษตรมาก่อน เป็นป่าต้นน้ำลำธาร ตามภาพถ่ายหมาย จ. ๕ ชั้นจับกุมจำเลยให้การรับสารภาพ ตามบันทึกการจับกุมเอกสารหมาย จ.๓ หลังจากวันเกิดเหตุปรากฏว่ามีการปลูกข้าวไร่ และพริก ตามภาพถ่ายหมาย จ.๑๐ และโจทก์มีร้อยตำรวจโทลาภ คำภักดิ์ พนักงานสอบสวน เป็นพยานเบิกความว่า ชั้นสอบสวนแจ้งข้อหาจำเลยว่าร่วมกันก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือ กระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำเลยให้การรับสารภาพ ตามบันทึกคำให้การเอกสารหมาย จ.๑๖ ส่วนจำเลยมีตัวจำเลยและนายไพรัช ไพโรจน์วิรุฬห์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านแม่อมกิเบิกความในทำนองเดียวกันว่า บิดามารดาของจำเลยเข้าทำประโยชน์ในที่พิพาทมาก่อน จากนั้นจึงตกทอดแก่จำเลย นอกจากนี้นายทรงธรรม วรรณสิทธิ์ เป็นพยานเบิกความว่า พยานเป็นนายอำเภอท่าสองยางในขณะเกิดเหตุ และเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน พยานไปตรวจที่พิพาทและได้สอบถามผู้ใหญ่นบ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ะหลวง

/และราษฎร

- ๖ -

และราษฎรที่อยู่ในพื้นที่ได้ความว่า มีการเข้าทำประโยชน์ในที่พิพาทก่อนมีการประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในลักษณะทำไร่หมุนเวียน พยานจึงมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องจำเลย เห็นว่า แม้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า บริเวณที่พิพาทเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าท่าสองยาง ซึ่งการกำหนดเขตป่าสงวนดังกล่าวได้ออกเป็นกฎกระทรวงและประกาศในราชกิจจานุเบกษาตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๖ ทั้งได้ปิดประกาศให้ประชาชนทั่วไปทราบแล้ว จึงต้องถือว่าจำเลยได้ทราบ ว่าบริเวณที่พิพาทเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ จะอ้างว่าไม่ทราบไม่ได้ก็ตาม แต่กลับได้ความจากคำเบิกความของนายทรงธรรม นายอำเภอท่าสองยางในขณะที่เกิดเหตุว่า ราษฎรในตำบลแม่วะหลวงจะเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงเกือบทั้งหมด ตั้งถิ่นฐานมานาน มีอาชีพทำไร่หมุนเวียน และพื้นที่ในตำบลแม่วะหลวงเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งได้ความต่อไปอีกว่าบริเวณที่พิพาทอยู่ข้างทางสาธารณะถนนสายแม่สอด - แม่สะเรียง และอยู่ห่างจากหมู่บ้านแม่อมกิที่ชุมชนชาวกะเหรี่ยงพักอาศัยอยู่ประมาณ ๒ กิโลเมตร สอดคล้องกับภาพถ่ายหมายเลข จ.๖ แผ่นที่สอง และแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุเอกสารหมายเลข จ.๑๕ ที่ปรากฏถนนสายแม่สอด - แม่สะเรียง ผ่านไปถึง โดยเฉพาะนายวิริยะ ช่วยบำรุง พยานจำเลยในช่วงเกิดเหตุพยานรับราชการในตำแหน่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดตาก ก็เบิกความเป็นการสนับสนุนคำเบิกความของนายทรงธรรมว่า พยานขับรถผ่านที่พิพาท ที่พิพาทมีลักษณะเป็นพื้นที่ทำกิน มีดินอุดมสมบูรณ์ ยิ่งไปกว่านั้น คร.ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี อาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐให้ทำงานวิจัยระบบการทำไร่หมุนเวียน เป็นพยานจำเลยเบิกความยืนยันว่า ที่พิพาทตามภาพถ่ายหมายเลข จ.๕ และ จ.๖ มีต้นไม้ใหญ่จำนวนหนึ่ง ที่ชาวบ้านทิ้งไว้ไม่ได้ตัด เพื่อให้พื้นที่ดังกล่าวฟื้นตัวเร็วขึ้น ไม้ที่ถูกตัดเป็นไม้ขนาดเล็ก ไม้ใหญ่มาก เป็นไร่

/ที่ชาวบ้าน

ที่ชาวบ้านทำไร่หมุนเวียน พยานเหล่านี้ต่างประกอบอาชีพรับราชการเป็นพยานคนกลาง
ไม่มีส่วนได้เสียกับคู่ความฝ่ายใด เบิกความให้ข้อเท็จจริงสมเหตุสมผล คำเบิกความของพยานทั้ง
๓ ปากนี้ จึงมีน้ำหนักน่าเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายทรงธรรม ซึ่งรับราชการเป็นนายอำเภอ
ท่าสองยางตั้งแต่ปี ๒๕๔๖ ถึงปี ๒๕๕๑ และเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนคดีนี้ ได้มี
ความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องจำเลย โดยให้เหตุผลที่ควรรับฟังว่า “อาศัยมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓๐
มิถุนายน ๒๕๔๑ มีพยานหลักฐานรับฟังได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหาทำกินในที่ดินแปลงนี้มานานก่อน
วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ตั้งแต่รุ่นยายเคยทำกินในลักษณะทำไร่หมุนเวียน เข้าใจว่าทาง
ราชการผ่อนผันให้ทำได้โดยไม่ให้บุกรุกแผ้วถางใหม่ ชุมชนชาวกะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยทำ
กินกันในบริเวณนี้มานานหลายชั่วอายุคน” ตามเอกสารหมาย ล.๓ ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของ
จำเลยมาตั้งแต่ชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน จากข้อเท็จจริงดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพยานซึ่งเป็น
นายอำเภอในท้องที่พิพาทรู้ข้อเท็จจริงและเข้าใจปัญหาพื้นที่ทำกินของราษฎรซึ่งเป็นชาวเขาเผ่า
กะเหรี่ยงในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นอย่างดี ดังนั้น ในข้อเท็จจริงพยานจะนำสืบให้เห็นว่าที่
พิพาทไม่ผ่านการทำการเกษตรหรือเข้าทำประโยชน์มาก่อน เห็นได้ว่าเลื่อนลอยเชื่อถือไม่ได้
ข้อเท็จจริงน่าเชื่อตามที่จำเลยนำสืบว่าที่พิพาทเป็นที่ดินที่ผ่านการทำประโยชน์มาแล้ว สภาพ
ทั่วไป มีแต่ต้นไม้ จะมีต้นไม้ขึ้นบ้างเป็นต้นเล็ก ๆ บริเวณข้างเคียงก็ล้วนมีราษฎรคนอื่นเข้าทำ
ประโยชน์อยู่ทั่วไป และมีการเข้ายึดถือที่พิพาทก่อนที่ทางราชการจะกำหนดให้เป็นป่าสงวน
แห่งชาติ จำเลยเข้าทำประโยชน์ในที่พิพาทโดยได้รับตกทอดมาจากบิดามารดา เช่นนี้ ย่อมเป็น
พฤติการณ์ที่ทำให้จำเลยซึ่งเป็นชาวบ้านธรรมดาในชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นชาวเขา
เผ่ากะเหรี่ยงไม่สามารถพูดอ่านเขียนภาษาไทยได้ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในหมู่บ้านแม่อมกิ

มาเป็น

มาเป็นเวลานานแล้ว ทั้งได้อาศัยที่พิพาททำประโยชน์ก่อนที่ทางราชการจะประกาศให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติเข้าใจได้ว่าที่พิพาทเป็นที่ดินที่รัฐอนุโลมผ่อนผันให้ราษฎรที่ทำประโยชน์อยู่ก่อนแล้วได้ทำประโยชน์ต่อไป กรณีจึงทำให้เห็นว่าจำเลยที่ได้กระทำไปโดยสำคัญผิดเข้าใจว่าสามารถที่จะเข้าไปแผ้วถางที่บริเวณที่พิพาทได้ เป็นการขาดเจตนา การกระทำของจำเลยย่อมไม่เป็นความผิดตามฟ้อง

พิพากษายกฟ้อง./

นายจำลอง แก้วนาง

นางปราณี รุ่งอภิญา พรยศสุพรรณ

อำนาจถูกต้อง

(นายจักรกฤษ ต่ายชานนา)
นิติกรชำนาญการ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานประจำศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน